

26 Φεβρουαρίου 2015

Η πνευματική ζωή του ιερέα

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Πεμπτουσία](#)· [Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στη χριστιανική ζωή μιλούμε συχνά για πνευματικότητα και για πνευματικούς ανθρώπους. Αλλά ποιοί ακριβώς είναι οι πνευματικοί άνθρωποι; Ας αφήσουμε τον Απ. Παύλο να μας τους περιγράψει. Είναι, λέγει, όσοι «πνεύματι Θεού άγονται», εκείνοι τους οποίους «ο νόμος του πνεύματος της ζωής εν Χριστώ Ιησού ηλευθέρωσε από του νόμου της αμαρτίας και του θανάτου» (Ρωμ. η' 2, 14). Και συμπληρώνει, «όσοι πνεύματι Θεού άγονται, ούτοι είσιν υιοί Θεού», οίτινες «ουκέτι εαυτοίς ζώσιν, αλλά τω υπέρ αυτών αποθανόντι και εγερθέντι» (Ρωμ. η' 14. Β' Κορ. ε' 15). Το καθήκον αυτό να γίνουμε, με τη Χάρη, πνευματικοί άνθρωποι

αναφέρεται στον κάθε πιστό, ιδιαίτερα όμως στους ιερείς, γιατί αυτοί αποτελούν τους πνευματικούς οδηγούς των λοιπών ανθρώπων.

Πράγματι, αν μελετήσουμε τα ιστορούμενα από την Αγία Γραφή, θα διαπιστώσουμε ότι πάντοτε η ηγετική (πνευματική και διοικητική) εξουσία του λαού του Θεού (αλλά και όλων σχεδόν των άλλων λαών) συγκεντρωνόταν στους ιερείς, που είτε ως προφήτες, είτε ως Κριτές, είτε ως καθαυτό ιερείς εθεωρούνταν οι μόνοι ικανοί να καθοδηγούν το λαό, να αποκαλύπτουν τις βουλές του Θεού, και γενικά να αποτελούν τα μεσάζοντα πρόσωπα μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων. Ο θεσμός αυτός δεν ήταν εφεύρημα της ανθρώπινης αυταρχικότητας, όπως και τόσα άλλα συστήματα εξουσίας που δημιούργησε ο ανθρώπινος εγωισμός, αλλά επρόκειτο για σχέδιο της θείας βουλής, ώστε Αυτός ο ίδιος ο Θεός, διά του αντιπροσωπευτικού αυτού στοιχείου της ιερωσύνης και των οργάνων της, να επικοινωνεί και ενώνεται με τα πλάσματά του.

Λόγω της ατέλειας της ανθρώπινης φύσης, όπως αυτή περιορίστηκε μεταπτωτικά στα πιο στενά περιθώρια του πεπερασμένου, του φθαρτού, του θνητού, ήταν αδύνατο χωρίς τη θεία αποκάλυψη να μπορέσει ο άνθρωπος να διακρίνει και να γνωρίσει την αλήθεια, να γνωρίσει πόθεν έρχεται και που πηγαίνει, ποιος ο Δημιουργός του και ποιος ο προορισμός του. Είχε απωλέσει την άμεση επαφή με τη θεία Χάρη, είχε απωλέσει το φως της αληθινής γνώσης, τη θεία συνεργασία, γι' αυτό παράπαιε στα σκοτάδια της πλάνης, τυφλός, ελεεινός, χαμένος και καταδικασμένος. Εδώ ακριβώς βρίσκει το νόημα της η ιερωσύνη· γιατί ο ιερέας είναι ακριβώς το όργανο που η θεία αγαθότητα θέλησε να χρησιμοποιήσει για να αποκαταστήσει την επαφή με τον άνθρωπο. Με αυτό, ως «χριστού Κυρίου» (που σήμαινε διαλεγμένος, χειροτονημένος από τον Κύριο), θα άκουε στο εξής η τυφλωμένη ανθρωπότητα που παράπαιε στο λαβύρινθο της πλάνης και της αγνωσίας το «τάδε λέγει Κύριος». Έτσι, ο ιερέας αποτέλεσε τον καλό αγωγό της μεταφοράς του θείου φωτισμού, της θείας επικοινωνίας, της θείας επέμβασης και σαν τέτοιος έμεινε αναντικατάστατος σ' όλες τις περιόδους της προχριστιανικής και της χριστιανικής εποχής.

Η σημασία λοιπόν και το έργο του ιερέα ήταν και είναι μεγάλη. Γι' αυτό ο Θεός λαμβάνει ειδική πρόνοια γι' αυτούς και απαιτεί από το λαό υπακοή και σεβασμό σ' αυτούς. «Μη άπτεσθε των χριστών μου και εν τοις προφήταις μου μη πονηρεύεσθε», διατάσσει· και πάλιν, «άρχοντα του λαού σου ούκ ερείς κακώς» (Πράξ. κγ' 5). Το συμπέρασμα είναι ότι ο ιερέας είναι το τιμιότερο και ιερότερο και αξιότερο και γενικά το πιο αξιόπιστο πρόσωπο για να αποκαλύψει ο Θεός τις βουλές του και ακόμα να μεταδώσει τον εαυτό του και όλες του τις θείες χάριτες στον άνθρωπο και την κτίση.

Η εκλογή αυτή και προτίμηση του Θεού στον ιερέα σαν το εκλεκτό του όργανο δεν είναι κάτι το μηχανικό που θα υποχρέωνε τον ιερέα σε μια ακούσια και

καταναγκαστική διακονία. Γιατί χρειάζεται και η από μέρους του ιερέα επάξια ανταπόκριση. Πράγματι, δεν είναι υπερβολή να ομολογήσουμε ότι και η ανθρωπότητα με τη σειρά της ανταποκρίθηκε ευγνώμονα στο δημιουργό της και στη διάρκεια των αιώνων παρέστησε μπροστά Του σαν φορείς του μεγίστου δωρήματος της Ιερωσύνης τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες, τις πιο καθарές και αγνές υπάρξεις, που με αυταπάρνηση και υπακοή εκπλήρωσαν το μεγάλο τους αυτό λειτούργημα και συνεχίζουν, με τη Χάρη του Θεού, να συγκρατούν και να διακονούν αυτήν την υπερφυσική θεία ένωση του θείου με την κτίση, του Πλάστη με τα πλάσματα του. Το γνώρισμα αυτών των προσώπων ήταν η προς το Θεό ευσέβεια, ο διακαής ζήλος για το θέλημα του Θεού και η ακούραστη ενέργεια και προσπάθεια να διδάξουν, να οδηγήσουν και να στηρίξουν το λαό του Θεού. Ήταν τα καθαρά και αγιασμένα σκεύη της θείας Χάρης, τα δεκτικά και χωρητικά δοχεία του θείου φωτισμού που μετάδιδαν στον κόσμο, έτοιμοι να θυσιαστούν για το θέλημα, «πορευόμενοι άμεμπτοι εν πάσαις ταίς οδοίς αυτών».

Πριν προχωρήσουμε θα πρέπει να σημειωθεί ότι όχι μόνο οι ειδικά εκλεγμένοι από το Θεό προφήτες και ιερείς είχαν το καθήκον να προσφέρουν θυσίες και ευλογίες και να φανερώνουν τις θείες βουλές, αλλά και κάθε ευλαβική ψυχή που αισθανόταν την επίδραση της θείας Χάρης να την ωθεί στη θεοσέβεια και λατρεία. Εκτός δηλ. από την ειδική ιερωσύνη των «χριστών Κυρίου», των ιερέων, υπάρχει και η γενική ιερωσύνη που ανήκει σ' όλο το λαό, τον οποίο η Αγία Γραφή ονομάζει «βασιλείον ιεράτευμα» (Εξοδ. ιθ' 6. Αποκαλ. α' 6. ε' 10). Πράγματι, τι άλλο ήταν ο πρωτοδίκαιος και πρωτομάρτυς Άβελ παρά ιερέας και θύμα μαζί, προσφέροντας την αγνή και καθαρή θυσία του στο Θεό, που γι' αυτή θυσιάστηκε και ο ίδιος και πέθανε; Τί άλλο ήταν ο δίκαιος Ενώχ που προφήτεψε στις μέρες του και που γι' αυτόν μαρτυρείται ότι άρεσε στο Θεό και γι' αυτό μετατέθηκε χωρίς να γνωρίσει θάνατο, προοριζόμενος να μαρτυρήσει -σύμφωνα με μία παράδοση- στις έσχατες μέρες της μεγάλης δοκιμασίας της Εκκλησίας, όταν η πίστη θα έχει ατονήσει; Αλλά και ο Μελχισεδέκ που μένει στο διηνεκές σαν τύπος του Χριστού, κατά τον Παύλο, και που ευλόγησε τον Αβραάμ και το σπέρμα του, δηλ. τους λοιπούς Πατριάρχες, «ιερεύς του Θεού του υψίστου» ονομάζεται στην Αγία Γραφή (Γεν. ιδ' 18) πολύ πριν καθιερωθεί από το Θεό με το Μωυσή η ειδική ιερωσύνη των «χριστών Κυρίου».

Στην άσκηση του λειτουργήματος της ιερωσύνης μπορούμε γενικά να διακρίνουμε τρεις περιόδους. Η πρώτη περίοδος αρχίζει από τον πρωτόπλαστο Αδάμ και τον πρωτόθνητο Άβελ, συνεχίζει με τον Σήθ, τον Ενώχ, τον Νώε, τον Αβραάμ, που πλείστες φορές πρόσφεραν θυσίες στο Θεό, και καταλήγει στους γιους και απογόνους του Αβραάμ μέχρι το Μωυσή. Σ' αυτούς (και κυρίως στον Αβραάμ) δόθηκαν οι επαγγελίες και πλείστες θεοφάνειες. Η δεύτερη περίοδος είναι η περίοδος της ειδικής ιερωσύνης του Μωσαϊκού Νόμου, που αρχίζει με το μέγα προφήτη Μωυσή και τελειώνει στην εποχή του Χριστού με την ίδρυση της

Χριστιανικής Εκκλησίας. Στην περίοδο αυτή η ειδική ιερωσύνη των «χριστών Κυρίου» βρισκόταν σε ιδιαίτερη έξαρση, το θείο θέλημα αποκαλυπτόταν πιο συχνά και δίδονταν οι ορθές και θεόπνευστες κατευθύνσεις της θρησκευτικής και κοινωνικής ζωής των ανθρώπων της εποχής. Εκεί στη θεοφάνεια της φλεγόμενης Βάτου αποκάλυψε ο Θεός τον εαυτό του· αργότερα στο Όρος Σινά, μιλώντας προς αυτόν πρόσωπο με πρόσωπο, του αποκάλυψε τα μυστικά της δημιουργίας, του έδωσε το Νόμο και καθιέρωσε ανάμεσα στο λαό την ιδιαίτερη τάξη του ιερατείου, καθορίζοντας με λεπτομέρειες τις διαδικασίες της τελετουργικής λατρείας που οι ιερείς θα επιτελούσαν από μέρους του λαού. Τόση σημασία έδωσε ο Θεός στην ιερωσύνη, ώστε διαχώρισε για το σκοπό αυτό μια από τις 12 φυλές του Ισραήλ. Εκείνο που πρέπει να επισημάνουμε εδώ είναι το αμετάθετο της βουλής του Θεού να αντιπροσωπεύεται διά των «χριστών» του, των ιερέων.

Τέλος, η τρίτη και κύρια περίοδος της ιερωσύνης είναι η χριστιανική εποχή. Λέγουμε κύρια περίοδος γιατί η ιερωσύνη της προχριστιανικής εποχής, αυτήν προετύπωνε και αυτήν προεικόνιζε. Οι ιερείς της Παλαιάς Διαθήκης δεν ήσαν παρά τύποι και προεικονίσεις του πραγματικού, του μοναδικού, του με απόλυτη έννοια ιερέα, του Χριστού, του μόνου απόλυτου Μεσίτη μεταξύ Θεού και ανθρώπων (Α΄ Τιμ. β΄ 5). Ο σαρκωμένος στη γή Θεός -Λόγος ήταν ο κατ' έξοχή «Χριστός Κυρίου» (Λουκ. δ΄ 18. Πράξ. δ΄ 26-27. ι΄ 38), ο πραγματικός ιερέας, που συνδυάζοντας στο Πρόσωπό Του και τον ιερουργό και το θύμα, πρόσφερε τον εαυτό του στο Θεό Πατέρα θυσίαν «υπέρ της του κόσμου ζωής» (ΐω. στ΄ 52). Τη θυσία αυτή τη μόνη αληθινή και λυτρωτική προεικόνιζαν οι διάφορες θυσίες της προχριστιανικής εποχής, που γι' αυτό, μετά την προσφορά της, καταργήθηκαν, όπως καταργήθηκε και η νομική ιερωσύνη της Π. Διαθήκης.

Έτσι ο Χριστός, αφού έγινε Αρχιερέας, «διά του ιδίου αίματος εισήλθεν εφάπαξ εις τα Άγια (του ουρανού) αιωνίαν λύτρωσιν ευράμενος». «Τοιούτος ημίν έπρεπεν Αρχιερεύς, όσιος, άκακος, αμίαντος, κεχωρισμένος από των αμαρτωλών και υψηλότερος των ουρανών γενόμενος» (Έβρ. θ΄ 12. ζ΄ 26). Τέτοιοι πρέπει να είναι και οι ιερείς της Εκκλησίας, που μετέχουν στην αρχιερωσύνη του Χριστού.

Η από τον Αρχιερέα Χριστό ανάδειξη των Αποστόλων Του που έλαβαν το χρίσμα του Αγίου Πνεύματος την ημέρα της Πεντηκοστής και η καθιέρωση του χριστιανικού ιερατείου σε διαδοχήν αυτών, μαρτυρούν το αμετάθετο θέλημα του Θεού να καθοδηγεί και αγιάζει το λαό του με τους ιερείς του. Γι' αυτό ακριβώς η ιερωσύνη δεν είναι μια οποιαδήποτε υπηρεσία, αλλά το μέγιστο αξίωμα που δόθηκε ποτέ στον άνθρωπο, η υψίστη τιμή και αξία που δόθηκε ποτέ σε κτιστά όντα. Με την ιερωσύνη ο θνητός και πεπερασμένος μεταβάλλεται σε υπερφυσικό ον, ξεπερνά τα όρια της φύσης του και στέκεται μεταξύ ουρανού και γής, αποκαταλλάσσοντας (με το Χριστό) τους ανθρώπους με το Θεό, την κτίση με το Δημιουργό της. Ποιά άλλη αξία η ποιος τίτλος τιμής μπορεί να συγκριθεί με το θείο λειτούργημα της ιερωσύνης, αφού ο ιερέας ανεβάζει τα της γης στον ουρανό και κατεβάζει τα του ουρανού στη γη διακονώντας στο Θείο σχέδιο της σωτηρίας; Με αυτόν ο Θεός τελεί τα μυστήρια, με αυτόν (απερίγραπτος και απερινόητος ων) μεταδίδεται στα πλάσματά του, με αυτόν ανακαινίζει και εξαγιάζει τη φύση των πάντων. «Ο Πατήρ -λέγει η Αγία Γραφή- την κρίσιν πάσαν δέδωκε τω υιώ» (Ίω. ε' 22). Ο δε Υιός αυτή την απόλυτη εξουσία εμπιστεύθηκε -σύμφωνα με τον άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο- στους ιερείς του, ώστε σαν μόνοι κριτές να λύνουν και να δένουν στη γη αυτά που μόνον οι ουρανοί εξουσιάζουν.

Η σύντομη αυτή περιγραφή του μεγαλείου της ιερωσύνης μας οδηγεί τώρα φυσιολογικά να πούμε μαζί με τον Πέτρο στους συνεχιστές της ιερής αυτής διακονίας, «ποταπούς δει υπάρχειν υμάς εν αγίαις αναστροφαις και ευσεβίαις», «ίνα μη μωμηθή η διακονία» (Β' Πέτρ. γ' 11. Β' Κορ. στ' 3). Υπάρχουν πολλές

εντολές και παραγγελίες του Ιησού μας, εκείνες όμως που αφορούν άμεσα την τελειότητα και τον αγιασμό ανήκουν περισσότερο από κάθε άλλο στην ιερωσύνη και τα όργανά της. Σαν λειτουργοί μυστηρίων Θεού, σαν οικονόμοι θείας χάρης, οι ιερείς δεν μπορούν παρά να είναι πνευματικά πρόσωπα, άνθρωποι ενδεδυμένοι τον Κύριόν μας Ιησού Χριστό. Εάν υπάρχει κάτι που χαρακτηρίζει τη φύση μας σε αξιοπρέπεια, σε σύνεση, σε ήθος, σε δικαιοσύνη, σε υπεροχή, δεν πρέπει να λείπει από τον ιερέα.

Περιγράφοντας ο Παύλος στο μαθητή του Τίτο τα απαραίτητα προσόντα του ιερωμένου, λέγει: «Δει γάρ τον επίσκοπον (και γενικά τον ιερέα) ανέγκλητον είναι ως Θεού οικονόμον, μη αυθάδη, μη οργίλον, μη πάροινον, μη πλήκτην, μη αισχροκερδή, αλλά φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, όσιον, εγκρατή...» (Τίτ. α' 7-9). Και γενικά ο,τι με τη χάρη του Χριστού, δόθηκε στη δική μας φύση, υπερφυσικό, υψηλό, άγιο, τέλειο και προπαντός η «κατά μέθεξιν» θέωση, αποτελούν πρώτιστα κληρονομιά των ιερέων. Με την είσοδό του στην ιερωσύνη δεν είναι πιά ο ιερέας απλό άτομο που μόνο για τον εαυτό του ευθύνεται και θα δώσει λόγο. Είναι ο εκπρόσωπος του Θεού που συνεχίζει το έργο της σωτηρίας του κόσμου όπως το χάραξε ο Σωτήρας μας Ιησούς Χριστός. Είναι ο σε όλα υποχρεωμένος μιμητής του Αρχιποιμένα που θυσίασε τον εαυτό του για το ποίμνιο.

«Εάν εμοί διακονή τις, εμοί ακολουθείτω, και όπου ειμί εγώ, εκεί και ο διάκονος ο εμός έσται· και εάν τις εμοί διακονή, τιμήσει αυτόν ο Πατήρ», λέγει ο Χριστός (1ω. ιβ' 26). Και προστακτικά παραγγέλλει: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» (Ματθ. κη' 19). Καλεί ο Χριστός τους μαθητές του να γνωρίσουν σε κάθε άνθρωπο την αλήθεια. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να γίνουμε, προπαντός οι ιερείς, «τοις πάσι τα πάντα» (Α' Κορ. θ' 22), διότι «Έλλησί τε και βαρβάροις, σοφοίς τε και ανοήτοις, οφείλεται εσμέν (Ρωμ. α' 14). Σύμφωνα με το παράδειγμα του Χριστού, του «αρχηγού της σωτηρίας» μας, να γίνουμε ζωντανό παράδειγμα της διδαχής μας, αποδεικνύοντας ότι αυτά που παραγγέλλουμε είναι κατορθωτά και εφαρμόσιμα. Όπως η πίστη χωρίς τα έργα είναι σύμφωνα με το θείο Ιάκωβο νεκρή, έτσι και η διδασκαλία είναι άψυχη, αν δε βιωθεί πρώτιστα από εκείνο που τη διδάσκει.

Ύστερα, δεν είμαστε κήρυκες και διδάσκαλοι κάποιας ανθρώπινης θεωρίας, κάποιου φιλοσοφικού ή κοινωνικού συστήματος, αλλά διδάσκουμε «σοφίαν Θεού εν μυστηρίω, την αποκεκρυμμένην» (Α' Κορ. β' 7). Αποκαλύπτουμε στους ανθρώπους το Θεό και το μυστήριο της σωτηρίας. Ευαγγελιζόμαστε τη δωρεά της Θείας Χάρης, την κατάργηση του θανάτου, την ανάσταση της θνητής μας φύσης, την κατάργηση της εξουσίας του διαβόλου και την αιώνια βασιλεία του Θεού που είναι το τέρμα κάθε πόθου, κάθε σκέψης και νοσταλγίας. Όλα αυτά αποτελούν το κύριο καθήκον του ιερέα. Το «ποίμενε τα πρόβατά μου» και το «βόσκε τα αρνία μου», που λέχθηκε από το Χριστό στον Πέτρο (1ω. κα' 15-17), επαναλαμβάνεται στον

κάθε ιερέα.

Η εμπειρία του αόρατου πολέμου, η γνώση των μυστηρίων της Χάρης, οι μορφές και ενέργειες της πλάνης, οι χαρακτήρες των ανθρώπων, οι τρόποι της οικονομίας στη διαποίμανση των ψυχών πρέπει να είναι κτήμα των ιερέων, διότι πως είναι δυνατό να διδαχθεί κάποιος μια τέχνη από έναν αδαή; Η «πανοπλία» της χάρης, όπως την περιγράφει ο Παύλος (Έφες. στ' 11-18) είναι απαραίτητη, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσει ο στρατηγός -ιερέας να πολεμήσει νικηφόρα εναντίον των αρχών και εξουσιών, των κοσμοκρατόρων του «σκότους του αιώνας τούτου». Και εάν με όλους τους τρόπους προσπαθήσει ο ιερέας και δεν μπορέσει να γυρίσει πίσω ένα πλανεμένο και άρρωστο πρόβατο, τότε θα πρέπει, με την εξουσία της χάρης που έχει περιβληθεί, να έχει τη δύναμη ν' απευθυνθεί σ' αυτό και να μιλήσει με αυθεντία λέγοντας, «εν τω ονόματι Ιησού Χριστού γίνου υγιής» η «έξελθε από το βάραθρον εις το οποίον έπεσες» η «αφέωνταί σου αί αμαρτίαι» η «ανάβλεψε από την πώρωσιν της αναισθησίας σου» η το και σπουδαιότερο, «ανάστα από της νεκρώσεως, όπου αί παντοειδείς αμαρτίαι σε ωδήγησαν». Ναί, αδελφοί μου, αυτά είναι τα καθήκοντα και τα γνωρίσματα του ιερέα, του κατεξοχή πνευματικού ανθρώπου, που πρέπει να «ανακρίνη μεν πάντα», ενώ αυτός «ύπ' ουδενός ανακρίνεται» (Α' Κορ. β' 15).

Εάν ο απλός πιστός δεν μπορέσει να φθάσει στο πνευματικό αυτό ύψος, τούτο δε θα παρεμποδίσει την Εκκλησία στο έργο της τόσο όσο όταν ο ιερέας αποτύχει στην αποστολή του. Διότι ο ιερέας είναι πατέρας που αναγεννά, φωστήρας που φωτίζει, παιδαγωγός που καθοδηγεί, γιατρός που θεραπεύει· αν λοιπόν δεν είναι τέτοιος, πως θα φωτίσει και θεραπεύσει και καθοδηγήσει τους άλλους; Τότε ασφαλώς θ' ακούσει από τον Κύριο το, «ιατρέ, θεράπευσον σεαυτόν πρώτον» (Λουκ. δ' 23) και το φοβερό ελεγκτικό λόγο· «Ινατί συ εκδιηγεί τα δικαιώματά μου και αναλαμβάνεις την διαθήκην μου διά του στόματος σου; συ εμίσησας παιδείαν και εξέβαλες τους λόγους μου εις τα οπίσω» (Ψαλμ. 49: 16-17).

Όσο μεγαλύτερη η ζημιά από την αποτυχία της αποστολής του ιερέα τόσο πιο μεγάλη είναι και η ευθύνη του, και συνεπώς η καταδίκη του από τον Αρχιποιμένα Χριστό που με το αίμα του ίδρυσε την Εκκλησία. Είναι πολύ χαρακτηριστικά τα όσα λέγει στον Ιεζεκιήλ σχετικά με το θέμα αυτό: «Και συ, υιέ ανθρώπου, σκοπόν (φρουρόν) δέδωκά σε τω οίκω Ισραήλ...». «Εάν μη λαλήσης του φυλάξασθαι τον ασεβή από της οδού αυτού, αυτός ο άνομος τη ανομία αυτού αποθανείται, το δε αίμα αυτού εκ της χειρός σου εκζητήσω» (λγ' 7-8). Κι αλλού προσθέτει: «Τάδε λέγει Κύριος· ιδού εγώ επί τους ποιμένας, και εκζητήσω τα πρόβατά μου εκ των χειρών αυτών και αποτρέψω αυτούς του μη ποιμαίνειν τα πρόβατά μου (λδ' 10). Στον Ιερεμία λέγει: «Ω ποιμένες, οι διασκορπίζοντες και απολλύοντες τα πρόβατα της νομής μου... Ιδού εγώ εκδικώ έφ' ημάς κατά τα πονηρά επιτηδεύματα υμών» (κγ' 1-2), γι' αυτό καλό είναι να τα έχουμε αυτά πάντοτε στη σκέψη μας για να μη μας κυριεύσει η ραθυμία και η αμέλεια.

Βέβαια το όλο έργο του Θεού δε ματαιώνεται από την αμέλεια και την απάθεια των λειτουργικών οργάνων, διότι ο Θεός έχει τη δύναμη να χρησιμοποιήσει και άλλους τρόπους, η ευθύνη αυτού όμως παραμένει ακέραιη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα λόγια του Μαρδοχαίου στην Εσθήρ που φαινόταν απρόθυμη να βοηθήσει στη ματαίωση των σχεδίων του βασιλέα συζύγου της Αρταξέρξη για τη γενική σφαγή των Εβραίων στη Βαβυλώνα. «Μη νομίσης ότι συ μόνη θα σωθής από όλους τους Ιουδαίους. Διότι αν συ σιωπήσης εις την περίστασιν αυτήν, βοήθεια και προστασία εις τους Ιουδαίους θα έλθη δι' άλλου

τρόπου, συ όμως και ο οίκος του πατρός σου θα απολεσθήτε» (Εσθήρ δ' 13-14).

Μη γένοιτο όμως, αγαπητοί αδελφοί τίμιο του Χριστού ιερατείο, μη γένοιτο κάτι τέτοιο ποτέ να συμβεί με μας. Αντίθετα, η ευλογία και η χάρη του Κυρίου μας να συνοδεύει πάντοτε όλες τις σκέψεις και ενέργειές σας, ώστε να τελειώσουμε το δρόμο, να τηρήσουμε την πίστη για να μας δοθεί, κατά δικαιοσύνη, ο θείος στέφανος (Β' Τιμ. δ' 7). Ας μη βαρεθούμε, αδελφοί μου, τον εδώ μικρό κόπο, μικρό σε σύγκριση με την αιωνιότητα. Ας είμαστε, σύμφωνα με τον Παύλο «τη σπουδή μη οκνηροί, τω πνεύματι ζέοντες, τω Κυρίω δουλεύοντες, τη ελπίδι χαίροντες, τη θλίψει υπομένοντες, τη προσευχή προσκαρτερούντες» (Ρωμ. ιβ' 11-12). Μη μας τρομάζει η έκσταση της σημερινής αποστασίας και άρνησης· «τα γαρ όπλα της στρατείας ημών ού σαρκικά, αλλά δυνατά τω Θεώ προς καθαίρεσιν οχυρωμάτων» (Β' Κορ. ι' 4). Ας μη λησμονούμε ακόμη ότι «μείζων εστίν ο εν ημίν (Θεός) η ο εν τω κόσμω (διάβολος)» (Α' Ίω. δ' 4).

Ας δούμε τώρα σε τι ακριβώς συνίσταται ο αγώνας που όλοι οι πιστοί καλούνται να διεξάγουν, πρωτοστατούντων των ιερέων. Είναι γεγονός ότι όλοι μας ξεκινούμε από μια μη χριστιανική ζωή· όλοι μας είμαστε αμαρτωλοί στο νου, στην προαίρεση, στην πράξη. Γι' αυτό όλων μας ο αγώνας συνίσταται στο να «εκδυθώμεν» τον παλαιό άνθρωπο με τις πράξεις και τις επιθυμίες του, και να «ενδυθώμεν» τον καινό, τον «κατά Θεόν κτισθέντα»· να μεταμορφωθούμε, να υποστούμε την «καλήν αλλοίωσιν», να νεκρώσουμε το σώμα της αμαρτίας, για να ενδυθεί από μέσα μας ο Χριστός που στο βάπτισμα ομολογήσαμε και που «μορφούται» μέσα μας με την «εν Χριστώ» ζωή (Γαλ. δ' 19).

Και ναι μεν «δυνάμει» φορέσαμε την εικόνα του επουράνιου ανθρώπου (Α' Κορ. ιε' 49) αντί εκείνης του χοϊκού που πριν από το βάπτισμα φέραμε· αλλά το «δυνάμει» πρέπει να γίνει και «ενεργεία», για να υπάρξει θετικό αποτέλεσμα. Ο Πανάγαθος Κύριός μας, αφού με το σταυρό Του μας χάρισε την ελευθερία και την είσοδο στην αιώνια ζωή, μας δίδαξε και την πρακτική οδό που πρέπει απαραίτητα να διανύσουμε για να επιτύχουμε την «επαγγελίαν». Ο Πανάρετός Του βίος αποτελεί το μέτρο και το κριτήριο, τον απαράβατο κανόνα ζωής των πιστών για όλες τις εποχές· είναι η λεγόμενη «πρακτική» που οι Πατέρες χαρακτηρίζουν σαν «θεωρίας επίβασιν». Τα λόγια του Λουκά «ήρξατο ο Ιησούς ποιείν τε και διδάσκειν» (Πράξ. α' 1) αποτελούν το άριστο παράδειγμα συνδυασμού θεωρίας και πράξης.

Ας θυμηθούμε όμως την περιγραφή που κάμνει ο Παύλος για τον «χοϊκόν», τον «παλαιόν άνθρωπον», το «σώμα της αμαρτίας», για να διαπιστώσουμε τι είμαστε και τι υπάρχει μέσα μας, και άρα ποιόν αγώνα έχουμε να διεξάγουμε. «Οίδαμεν - λέγει- ότι ο νόμος πνευματικός έστιν εγώ δε σαρκικός είμι, πεπραμένος υπό την αμαρτίαν. Ο γάρ κατεργάζομαι ου γινώσκω· ου γάρ ο θέλω τούτο πράσσω, άλλ' ο μισώ τούτο ποιώ... Νυνί δε ουκέτι εγώ κατεργάζομαι αυτό, άλλ' η οικούσα εν εμοί αμαρτία. Οίδα γάρ ότι ουκ οικεί εν εμοί, τουτ' έστιν εν τη σαρκί μου, αγαθόν το

γάρ θέλιν παράκειται μοι, το δε κατεργάζεσθαι το καλόν ούχ ευρίσκω· ού γάρ ο θέλω ποιῶ αγαθόν, ἀλλ' ο ου θέλω κακόν πράσσω...». Και συνεχίζει «Ευρίσκω ἄρα τον νόμον τω θέλοντι εμοί ποιείν το καλόν, ὅτι εμοί το κακόν παράκειται· συνήδομαι γάρ τω νόμῳ του Θεοῦ κατά τον ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δε ἕτερον νόμον εν τοις μέλεσί μου αντιστρατευόμενον τω νόμῳ του νοός μου και αιχμαλωτίζοντά με εν τω νόμῳ της αμαρτίας τω ὄντι εν τοις μέλεσί μου». Και καταλήγει στο πένθιμο δίλημμα: «Ταλαίπωρος ἐγώ ἄνθρωπος! τις με ρύσεται εκ του σώματος του θανάτου τούτου;» (Ρωμ. ζ' 14-24).

Η περιγραφή αυτή μαρτυρεί τη διαστροφή που υποστήκαμε από την αμαρτία, και τη θλιβερή καταστροφή του «κατ' εικόνα και καθ' ὁμοίωσιν». Ο Παύλος εδώ αποκαλύπτει τη δύναμη της αμαρτίας που βρίσκεται μέσα μας και που όχι μόνο πείθει, αλλά και εκβιάζει την ανθρώπινη θέληση. Την ίδια διαπίστωση βρίσκουμε και στη Γένεση, όπου αναφέρεται ὅτι η διάνοια του ἀνθρώπου επιμελῶς κείται «ἐπί τα πονηρά εκ νεότητος αυτού» (Γέν. η' 21).

Η διάγνωση αυτή της ασθένειας του ανθρώπου είναι πάρα πολύ χρήσιμη για σας, ευλαβέστατο ιερατείο, γιατί εσείς είσθε και οι γιατροί και οι κριτές από όπου θα περάσει ο παραμορφωμένος αυτός άρρωστος για να φθάσει στην υγεία και στη ζωή. Οι απαραίτητες προϋποθέσεις για μια τέτοια θεραπεία είναι, πρώτο, η διακοπή και απομάκρυνση των αιτίων που ενισχύουν η που ωθούν στην αμαρτία.

Δεύτερο, η ειλικρινής μετάνοια ώστε να πείσουμε τη θεία αγαθότητα ότι μεταμελούμαστε και επιστρέφουμε οριστικά στην πρώτη μας ομολογία. Τρίτο, είναι η εκούσια φιλοπονία όπου υποβάλλουμε τον εαυτό μας σε αγώνες και πόνους σωματικούς, για αντιστάθμισμα της φιληδονίας όπου παρασυρθήκαμε από την αμαρτία.

Εάν η μετάνοια και η φιλοπονία διατηρηθούν με επιμονή και προθυμία, δεν θα αργήσουν να αυξήσουν το φόβο του Θεού· και όταν ο φόβος του Θεού αυξηθεί, τότε αυξάνει και ο ζήλος και δεν αισθάνεται κόπωση αυτός που μετανοεί. Ο θείος ζήλος με τη σειρά του, όταν ανάψει, βάζει σε κίνηση ο,τι χρήσιμο και ικανό υπάρχει στη φύση μας και τότε ο άνθρωπος με όλες τις δυνάμεις αποδεικνύει στο Θεό ότι και τον φοβάται και τον αγαπά. Εάν ο θείος αυτός ζήλος δεν εξανεμισθεί, αλλά παραμένει ενεργής -και θα παραμένει ενεργής αν φυλάγεται η ακρίβεια ως προς τις θείες εντολές-, τότε θα γεννηθεί μέσα μας αληθινή συναίσθηση της αμαρτωλότητας, η συναίσθηση ότι λυπήσαμε το Θεό· από εδώ ακριβώς αρχίζει το πνευματικό πένθος. (Τούτο στους μεν σκληρούς και αυστηρούς χαρακτήρες προξενεί περισσότερη χαρά παρά παρηγοριά, διότι αυτοί πάντοτε αισθάνονται καθαρότερα τη θεία αγάπη παρά τη δικαιοσύνη του Θεού). Όταν το πένθος και το δάκρυ παραμένουν χωρίς να σκορπισθούν και να φύγουν, μειώνεται η δύναμη των παθών και δυναμώνουν οι αισθήσεις στο να ανθίστανται και να μην υποχωρούν. Ανάλογα δε με τον πόθο και το ζήλο του πιστού αποκαλύπτεται στην καρδιά του η αγάπη του Χριστού.

Αυτά είναι τα αποτελέσματα της θείας χάρης, όταν αυτή τεθεί σε ενέργεια από την επίμονη μετάνοια. Από εδώ και στο εξής είναι απαραίτητη η άσκηση της «ευχής», για να μπορέσει ο νους να μείνει στην αίσθηση της χάρης και να διαφυλαχθεί από το μετεωρισμό, καθώς και για να φυλαχθούν οι αισθήσεις από τη βία των παθών. Χωρίς την προσευχή τίποτε δεν είναι δυνατό να γίνει. Ο χειρότερος εχθρός που επιβουλεύεται όλ' αυτά είναι η αμέλεια, η λεγόμενη από τους Πατέρες ακηδία -το αντίθετο της φιλοπονίας, του κόπου, του αγώνα, που είδαμε ότι αποτελούν την αρχή της μετανοίας. Αν λοιπόν η ραθυμία διακόψει την καλήν αυτή συνέχεια, τότε όλα χάνονται και η επιστροφή είναι πολύ δύσκολη. Στη μετάνοια, οποιασδήποτε μορφής κι αν είναι, χρειάζεται η συμπαράσταση πεπειραμένου πνευματικού γιατρού, γιατί ο διάβολος, όταν δει τον άνθρωπο να σηκώνεται για να γυρίσει πίσω στο Θεό, τον πολεμά πολύ περισσότερο παρά προηγουμένως, για να τον αποθαρρύνει.

Σκοπός των πρακτικών αυτών είναι να προκαλέσουμε μέσα μας την παρουσία και ενέργεια της Θείας Χάρης· διότι εμείς, μόνοι μας, δεν μπορούμε να ανατρέψουμε τον «αντιστρατευόμενον τον νόμον του νοός μας νόμον της αμαρτίας», που είναι ριζωμένος στα μέλη μας. Χωρίς λοιπόν τη χάρη «ου δυνάμεθα ποιείν ουδέν». Η φιλοπονία την προκαλεί, η αμέλεια και η φιληδονία τη διώχνουν. Όταν τα μέλη και

οι αισθήσεις παύσουν να δουλεύουν στην αμαρτία και φωτισθούν ο νους και η καρδιά και αμφότερα υποταχθούν στην υπακοή του Χριστού, ελευθερώνεται ο άνθρωπος από την αιχμαλωσία του νόμου της φθοράς «εις την ελευθερίαν των τέκνων του Θεού» και γίνεται πλέον «πνευματικός», και σαν τέτοιος είναι ικανός ν' ακούσει, όπως ο Πέτρος, «Ποίμενε τα πρόβατά μου» η «βόσκε τα αρνία μου». Αυτά όλα ισχύουν για όλους τους πιστούς, αλλά πρώτιστα και σε κύριο λόγο για τους ιερείς και μοναχούς. Σε μας τους ρασοφόρους αυτά πρέπει να γίνουν μόνιμο μέλημα, διότι η πνευματικότητα δεν είναι θέμα προαιρετικής επιλογής. Είναι το κύριο και απαραίτητο καθήκον μας και χωρίς αυτό δεν έχουμε καν λόγο ύπαρξης. Το «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» προϋποθέτει μια πνευματική δύναμη που μας κάμνει ικανούς να «δέσωμεν τον ισχυρόν και να αρπάσωμεν τα σκεύη αυτού», τα λάφυρά του (Ματθ. ιβ' 29). Τι άλλο είναι οι αμαρτωλοί παρά λάφυρα του διαβόλου που τους κρατά στο δικό του θέλημα; Αυτά λοιπόν τα λάφυρα διαταχθήκαμε από τον Κύριό μας να αρπάξουμε και να τα «μεταστήσωμεν εις την βασιλείαν του υίου της αγάπης αυτού» (Κολασσ. α' 13). Πόσο λοιπόν καθαροί και άγιοι οφείλουμε να γίνουμε εμείς για να επιτύχουμε σ' αυτή την αποστολή μας! Γιατί, ας μη ξεχνούμε ότι, σύμφωνα με τους αγίους Πατέρες μας, «φωτισθήναι δει πρώτον και είτα φωτίσαι, καθαρθήναι δει πρώτον και είτα καθάραι».

Πηγή: Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως, Έκδοση Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 1998